

6. Розвідувальна інформація про альянси, придбання й продаж активів конкурентами, клієнтами й постачальниками.

7. Фінансові ініціативи основних конкурентів.

Корпоративна безпека розуміється як інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських рішень, які приймають керівники вищої ланки корпорації. Це один з інструментів менеджменту, роль якого в умовах гострої конкурентної боротьби недооцінювати просто не можна. Висока ефективність корпоративної безпеки може бути досягнута лише в умовах високої довіри до неї з боку керівництва й фахівців корпорації. Діяльність корпоративної безпеки дозволяє: організувати систематичне інформування керівництва корпорації й провідних спеціалістів про діяльності конкурентів, вчасно прогнозувати загрози на ринку товарів і послуг та сприяти розробці маркетингових програм.

Матюхіна Наталія Петрівна

докт. юрид. наук, професор кафедри адміністративного права
Національного університету

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ПРИВАТНИЙ СЕКТОР БЕЗПЕКИ: НОВІ РЕАЛІЇ СУЧАСНОГО ПРОСТОРУ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

В умовах пошуку шляхів реформування сектору безпеки України, забезпечення його дієвості, ускладнення завдань національної безпеки особливої актуальності набуває проблема приватного сектору безпеки. Все більшою мірою в Україні, як і в багатьох інших країнах світу, утверджується погляд, згідно з яким приватний сектор безпеки має розглядатись в якості складової єдиної системи забезпечення національної безпеки.

За остання десятиріччя відбулось стрімке зростання цього сектору, у значній кількості країн (Болгарія, Великобританія, Ізраїль, Люксембург, Німеччина, Норвегія, Польща, США, Угорщина, Філіппіни, Чехія, Швеція та ін.) чисельність його персоналу значно

перевищує сили правоохоронних органів, підвищується значення приватних служб безпеки як першої лінії попередження та протидії можливим загрозам та небезпекам, захисту ключових об'єктів національної інфраструктури і т. ін. Споживачами їх послуг є урядові установи, великі корпорації, промислові та фінансові компанії, заклади освіти та охорони здоров'я, окремі громадяни та багато інших.

В той же час, за висновками дослідників, цей сектор залишається все ще недостатньо врегульованим, контрольованим, а його персонал професійним. Зокрема, з-поміж факторів, які негативно впливають на розвиток сектору приватної безпеки, відмічаються такі як недосконалість законодавства, низький рівень підготовки персоналу (у тому числі правової), відсутність належного професійного відбору, неефективність державного контролю та деякі інші. Повною мірою даний висновок відображає і ситуацію, що склалася у сфері приватної безпеки в Україні. Це, у свою чергу, зумовлює необхідність активізації досліджень у даній сфері безпеки, визначення особливостей сучасного етапу розвитку приватної безпеки, шляхів та умов досягнення балансу державних та приватних інтересів у сфері безпеки, вдосконалення правових засад функціонування приватного сектору безпеки, розробки механізмів впливу держави, моделей державно-приватного партнерства у сфері безпеки, стандартів послуг і т. ін.

Звернемо також увагу на відсутність законодавчого визначення понять «приватний сектор безпеки» та «приватні служби безпеки». Немає єдності щодо цього питання і на сторінках наукових джерел, у документах міжнародних та національних організацій. Наведемо декілька прикладів щодо цього.

У доповіді Женевського Центру демократичного контролю за збройними силами «Регулювання безпеки в Європі: статус та перспективи» (Hans Born, Marina Caparini, and Eden Cole. *Regulating Private Security in Europe: Status and Prospects*, 2007) «приватна компанія безпеки» розглядається як комерційна юридична особа, що надає послуги безпеки урядовим та приватним клієнтам. Її основними

функціями є такі: - попередження та виявлення вторгнення, несанкціонованих дій, вандалізму, порушення приватної власності; - попередження та виявлення крадіжок, розтрат, втрат, незаконного привласнення та приховування товарів, грошей, облігацій, акцій, цінних документів або паперів; - захист осіб від тілесних ушкоджень; - забезпечення виконання правил, встановлених компанією, регулюючих положень, політики щодо скорочення злочинів; - підготовка звітів та затримання порушників; - транспортування ув'язнених та охорона в'язниць; - підготовка звітів та реагування на інциденти та сигнали тривоги.

Широким підходом відрізняється визначення приватної безпеки Американською асоціацією промислової безпеки (American Society for Industrial Security International), а саме: приватна безпека це недержавна, приватна діяльність із захисту людей, власності та інформації, проведення розслідувань та охорони ресурсів організації. Відзначимо також напрацювання у даному напрямку Організації Об'єднаних Націй (резолюція Комісії ООН з попередження злочинності та кримінального правосуддя 18\2 від 24. 04. 2009 «Цивільні недержавні служби безпеки: їх роль та внесок у попередження злочинності та підвищення громадської безпеки і нагляд за їх діяльністю»), Організації Економічного співробітництва та розвитку та інших міжнародних організацій.

Дослідження, що були проведені у сфері приватної безпеки, свідчать про те, що багато держав відреагували на зростання даного сектору безпеки прийняттям законодавчих актів, регулюючих діяльність приватних служб безпеки. В той же час в окремих країнах характер та ефективність регулювання суттєво відрізняються. Різноманітність підходів (часто-густо навіть у межах однієї країни) характеризує визначення прав, обов'язків та обмежень співробітників приватної безпеки, їх відбору, вимог до них тощо. Відповідальність за видачу дозволів та здійснення нагляду також розподілена між різними відомствами та департаментами. Відсутнім є чітке врегулювання ролі та меж приватної безпеки та правоохоронних органів. У зв'язку з цим сьогодні багато йдеться про необхідність вдосконалення як правових,

так і організаційних засад створення та діяльності приватних служб безпеки, механізму їх реалізації. Підкреслюється, що тільки професійна, відповідальна та врегульована приватна безпека може бути доповненням до державного сектору безпеки.

Отримують розвиток два основних види служб приватної безпеки: контрактні або зовнішні служби та служби внутрішньої безпеки. Відзначимо, що назви цих двох видів служб мають значною мірою умовний характер.

Зовнішні або контрактні служби безпеки з метою отримання прибутку на контрактній основі надають або виробляють послуги та товари безпеки бізнес-структурам, уряду, громаді або окремому клієнту. Їх співробітники забезпечують охоронні, патрульні, розшукові функції, встановлюють та контролюють обладнання безпеки, забезпечують захист фізичних осіб та інше. Внутрішні служби безпеки (або корпоративна безпека) використовуються організацією (в структурі яких створені ці служби) виключно для захисту їх активів та персоналу. Вони вирішують такі завдання як попередження втрат, крадіжок, застосування контрзаходів проти промислового шпіонажу, допінг-контроль персоналу компаній, захист керівників, інформації, систем зв'язку та інші.

Однак, не дивлячись на наведені відмінності, заходи безпеки / або заходи захисту використовуються службами приватної безпеки передусім для забезпечення фізичної безпеки, інформаційної безпеки та безпеки персоналу. Всі інші види діяльності розвиваються фактично в межах цих трьох визначальних напрямків. Все більшою мірою отримують розвиток комплексні служби безпеки, які поєднують різні види діяльності і надають різні види послуг безпеки, поширеною стає практика аутсорсингу послуг безпеки. Особливістю сучасного етапу розвитку приватної безпеки у світі стала цілеспрямована діяльність із розробки та впровадження стандартів якості послуг приватної безпеки.

В Україні сьогодні зроблені лише перші кроки щодо врегулювання приватного сектору безпеки. Мається на увазі прийняття Закону України «Про охоронну діяльність». Широко

обговорюється проблема прийняття Закону «Про приватну детективну діяльність». В той же час дивує тиша щодо необхідності розробки та прийняття базового Закону «Про приватний (недержавний) сектор безпеки», закріплення поняття приватний сектор безпеки, визначення його основних сегментів, завдань, функцій, видів приватних служб безпеки, їх послуг, загальних правил створення і функціонування, контролю, процедур відбору та перевірки кадрів, їх відповідальності і т. ін. Потребою часу є і законодавче визначення місця приватного сектору безпеки в системі забезпечення національної безпеки, професійного поля діяльності кожного із секторів безпеки, можливостей, умов та форм їх взаємодії. Не може залишитись осторонь проблема приватної безпеки і при розробці Концепції правоохоронних органів, особливо враховуючи поширення процесів приватизації правоохоронних функцій, що сьогодні практично стало загальною тенденцією у багатьох країнах світу.

Алісов Євгеній Олександрович

д-р юрид. наук, професор, директор Інституту підготовки слідчих кадрів для МВС Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

ПРО ДЕЯКІ АСПЕКТИ БЕЗПЕКИ ПРИВАТНИХ ФІНАНСІВ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Негативні тенденції в світовій економіці за останні роки суттєво вплинули на особливості організації як окремих приватних господарств, так і національних та регіональних економік – зокрема. На цей час найбільш проблемні організації економічних відносин пов'язані з кризою у фінансовій сфері, що зумовлює актуальність питання про захист приватних фінансів, створення відповідних правових механізмів їх функціонування в несприятливих економічних умовах.

Більшою мірою категорія «фінанси» традиційно розглядається по відношенню до публічного сектора економіки, що зумовлено